

Romeinse restauratiewerf geopend in Archeon

Zaterdag 16 december was een heugelijke dag voor Archeon en de gemeente Alphen aan den Rijn. Op die dag werd de Romeinse Restauratiewerf in Archeon formeel in gebruik genomen. Hier worden de komende tijd de Zwammerdamse vrachtschepen gerestaureerd die eind jaren zeventig op het terrein van Ipse de Bruggen (destijds De Hooge Burch geheten) in Zwammerdam werden gevonden. Deze operatie trekt wereldwijde belangstelling.

De Romeinse Restauratiewerf is vanaf 16 december 2017 voor publiek geopend.

Het publiek kan direct vragen stellen aan de aanwezige maritiem archeologen die de klus gaan klaren. Aan de wanden van de Romeinse Restauratiewerf is alles te lezen wat bekend is over de bouw en het oorspronkelijk gebruik van de schepen. Als de schepen eenmaal zijn gerestaureerd, zijn ze in het nieuw te bouwen Archeonmuseum te bewonderen. Omdat het Archeonmuseum de formele status van museum krijgt, zal het ook toegankelijk zijn op vertoon van de museumjaarkaart. Voor de directie, Jack en Monique Veldman, en alle vrijwilligers die Archeon mogelijk maken is het de kroon op hun werk voor het museumpark dat in 2018 vijftienvijftig jaar bestaat.

Maar zover is het nog niet, want eerst moeten de schepen worden gerestaureerd. Opnieuw worden gebouwd is een betere beschrijving van de klus die de maritiem archeologen zullen moeten klaren. Vele Nederlandse maritiem historische deskundigen begeleiden de restauratie en de belangstelling vanuit het buitenland is overweldigend. Tijdens de formele opening bedankte Jack Veldman alle organisaties die Archeon, de Romeinse Scheepswerf en straks het museum mogelijk hebben gemaakt. Het bleek een lange lijst van betrokken belanghebbenden. De expliciete dank van alle sprekers ging echter uit naar de vrijwilligers zonder wie Archeon ondenkbaar zou zijn. De drie Romeinse bevelvoerders die achter de sprekers stonden opgesteld, glommen van ingehouden trots. Toen zij een stuk hout, onderdeel van de Zwammerdamschepen, naar het museum droegen. De archeologen Maarten de Weerd en Tom Hazenberg schoven een gordijn opzij, de Romeinse Restauratie werf was geopend.

De stalen constructie in het midden van de ruimte riep vragen op omdat die niet het beeld was dat de gemiddelde bezoeker van een scheepswerf heeft. "Het is geen scheepswerf, het is een restauratiewerf", stelde Hazenberg de verwachting bij. "Als de restauratie is voltooid gaat de buitenste staalconstructie eraf. De binnenste constructie blijft waarschijnlijk bestaan om het verband in de schepen te houden." De ambachtelijke techniek waarmee de schepen zijn gebouwd, verbaast. De schepen zijn overnaads gebouwd, maar beschikte men een kleine 2000 jaar geleden dan al over breekbaar materiaal, kende men in die tijd de techniek al? "Men breekte met natuurlijke materialen, zoals plantvezels", legt een van de archeologen uit. Het verband in de schepen werd versterkt met 25.000 handgesmede spijkers. "Later gebruikte men deuken. Maar ten tijde van de bouw van de Zwammerdamschepen waren er boortechneken, spiraalboren en handboormachines bekend. Nee, die grote gaten zijn niet door de Romeinse scheepsbouwers gemaakt, die hebben wij geboord om het hout te kunnen conserveren." Als conserveringsmiddel is onder andere paraffine gebruikt. In het scheepvaartmuseum te Ketelhaven in de Noordoostpolder werd na de vondst van de Zwammerdamschepen eind jaren zeventig gezocht naar de beste manier van conserveren. Die werd gevonden en nu hoeven de houten delen niet meer onder plastic tentconstructies te worden natgehouden om ze tegen de vergankelijkheid te behoeden.

Archeoloog Maarten de Weerd neemt samen met wethouder Kees van Velzen het eerste geconserveerde onderdeel van een Zwammerdamschip in ontvangst. Rechts projectleider en archeoloog Tom Hazenberg. (Foto José van der Meer)

opgegraven in landen die deel uitmaakten van het toenmalig Romeinse rijk, zijn vernoemd naar de eerste vondst op het terrein van Ipse de Bruggen en staan internationaal bekend als: 'Type Zwammerdamschepen'. Het feit dat deze schepen straks in het Archeonmuseum te bewonderen zijn, maakt de gemeente Alphen aan den Rijn tot internationale gemeente aan de Limes, de voormalige noordgrens van het Romeinse Rijk.

Bron: Witte Weekblad Alphen aan den Rijn, 20 december 2017

Archeoloog Maarten de Weerd was met zijn team verantwoordelijk voor de eerste vondst op het terrein van Ipse de Brugge. Hij straalt bij de herinnering aan de opgraving van de eerste vondst, een kano: "Wat later kregen we van een terreinwacht de melding dat ergens een stuk hout boven de grond uitstak. We dachten eerst dat het een halfvergane schutting was." In werkelijkheid waren de archeologen op een vondst waren gestoten die de archeologische wereld op haar grondvesten deed schudden. Alle gelijkwaardige Romeinse vrachtschepen die in latere jaren werden